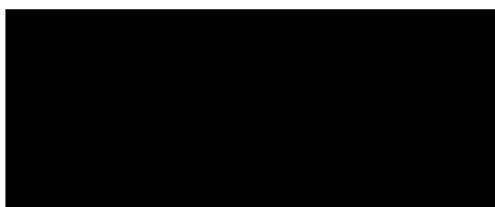

Úřednický nekrolog Jana Kněžíňka

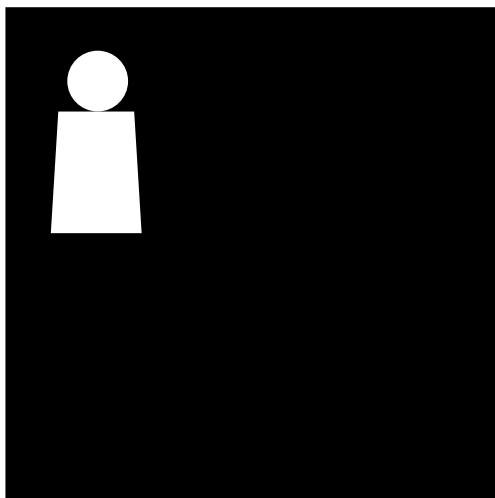

Proslulý ředitel magistrátního odboru památkové péče Mgr. Jan Kněžínek za svou desetiletou éru v letech 2002–2012 vytvořil archetypální postavu úředníka, který veřejně a s překvapivou vnitřní přesvědčivostí nazývá černé bílým, bílé černým a bezostyšně tak těží z neexaktní podstaty resortu, který řídí. Kdokoliv Jana Kněžíňka v jeho činnosti soustavněji sledoval, brzy pochopil, že jeho prioritami v rozhodování musely být docela jiné atributy, než principy památkové péče. Jinak si vysvětlit situaci, kdy zřejmá devastace památky je nazývána její záchranou, nelze.

S odchodem Jana Kněžíňka z čela magistrátního památkového odboru k 1. 7. 2012 tak končí v pražské památkové péči jedna éra. Nutno říct, že éra dosti temná. Bylo to období sporných demolic a problematických přestaveb. Byla to doba bez koncepce a mantinelů, kdy se i ta nejzákladnější pravidla porušovala a obcházela a kdy v Praze jakoby neplatilo ani vládní nařízení o památkové rezervaci, ani památkový zákon. Byla to éra netransparentnosti, kdy o pražských památkách nerozhodovali odborníci a veřejná diskuse, ale developerské záměry a postranní zájmy lidí v jejich okolí.

Přesto by bylo chybou posledních deset let pražské památkové péče chápat jako éru jen jednoho člověka a jeho chybných rozhodnutí. Ačkoliv byl Jan Kněžínek nejviditelnější a nejkontroverznější postavou magistrátní péče o památky, byl jen součástí promyšleného a dobře fungujícího **klientelistického systému**, který měl nepochybně své kořeny již v předchozím období. Právě o rozkrytí tohoto systému se pokouší tento netradičně pojatý věstník Klubu Za starou Prahu.

Mgr. Jan Kněžínek

Odborná kvalifikace a praxe: Jan Kněžínek (nar. 29. 7. 1946) vystudoval sociologii a teoretickou ekonomii na FF UK v Praze.² Umělci a výtvarníci si vzpomínají na jeho působení v Českém fondu výtvarných umění, jehož byl od konce 80. let 20. století ředitelem. Veřejnosti je znám od počátku 90. let, kdy postupně zastává různé vyšší úřednické posty v oblasti kultury. Za působení ministra kultury Jindřicha Kabáta je jeho prvním náměstkem. Z této pozice je ministrem odvolán v lednu 1994 a krátce po něm i sám ministr Kabát. Jako důvody pádu ministra i náměstka jsou v denním tisku spekulativně uváděny: odprodej restaurační budovy Národního divadla řádu voršílek, personální problémy s vedením Národní galerie i Národního divadla, nedotažení návrhu památkového zákona a problematický prodej kostela sv. Michala soukromému majiteli. Poté Jan Kněžínek působí jako vládní zmocněnec pro dělení kulturního dědictví se Slovenskem, např. pro vyjednání podmínek vrácení Bojnického oltáře. V dalších letech, kdy zastává funkci tajemníka městského úřadu v Praze 3, se všeobecné pozornosti ztrácí.

² <http://www.vz24.cz/clanky/knezinek-vede-prazsky-odbor-pamatkove-pece-pres-sedm-let/>

Na mediální výsluní se Jan Kněžínek vrací jako historicky první kancléř Senátu PS ČR v roce 1996, pro který připravuje v horečném chvatu rekonstrukci Valdštejnského paláce.³ Zde se zejména v rovině restaurátorských prací spoléhá na PhDr. Jana Vojtu, který je Kněžínkovým dlouholetým osobním přítelem. Již v době působení na ministerstvu kultury Vojta pro Kněžínka vykonával poradenskou činnost a i v dalším, magistrátním období bude dostávat od Kněžínka příležitostné, ale časté a velkorysé pracovní příležitosti. V prosinci 1997 Kněžínek funkci kancléře Senátu opouští po mediálně hojně propírané aféře, v níž byly zveřejněny závěry šetření NKÚ, který zjistil při dokončování sídla Senátu velkou řadu pochybení při zadávání zakázek, včetně předražení prací, dodávek a služeb, a nerespektování zákona o výběrových řízeních. Senát se však tehdy svého kancléře zastal, Kněžínek se veřejně kál, závěrům kontrolních orgánů neoponoval, chyby odůvodňoval termínově mimořádně vypjatou situací a z průšvihů vyvázl bez jakéhokoliv obvinění. V roce 2001 se Jan Kněžínek uchází neúspěšně o funkci ředitele České televize, avšak skutečně životní úloha, v níž vstoupil do dějin Prahy nejen jako problematický antihrdina, ale především jako průkopník specifické formy klientelismu, na něj teprve čeká.

Činnost v rámci Prahy: Na podzim 2002 zasedl Jan Kněžínek do křesla ředitele odboru památkové péče. Za deset let, z nichž prvních osm se kryje s nechvalně proslulým obdobím primátorství Pavla Béma, charakterizovaným nenápadně vzrůstajícím vlivem pražských kmotrů řídicích z pozadí chod města, si Kněžínkův odbor vybudoval pověst bezskrupulózního úřadu, který svoji náklonnost k investorům a naopak nechuť vůči Národnímu památkovému ústavu, jako odborné složce státní památkové péče, ani neskrývá. Pro zdůvodnění svých nejkontroverznějších rozhodnutí si odbor pod osobním dohledem svého šéfa vybudoval okruh spolupracovníků, kteří vystupují v roli poradců a expertů a na objednávku zpracovávají posudky, o něž se poté závazná stanoviska opírají. Většina těchto údajně nezávislých poradců a expertů je současně dodavatelem projekčních, přípravných a dalších odborných prací pro investory působící v Pražské památkové rezervaci a na dalších chráněných územích, aniž by tuto skutečnost považovala za střet zájmů.

Mgr. Jan Kněžínek byl na podzim roku 2010 po komunálních volbách, po nichž se ujala vlády v Praze staronová koalice ČSSD a ODS s novým primátorem MUDr. Bohuslavem Svobodou z ředitelského místa sesazen, avšak řízením odboru pověřen nadále. Souviselo to se změnou organizační struktury

³ K tomu archivní souhrn na webu ČT: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10116288585-archiv-ct24/210452801350033/titulky/>